

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2020/2021 ուսումնական տարի

«ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ

ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

1. Վարչական պատասխանատվությունը, որպես իրավական պատասխանատվության տարատեսակ
2. Վարչական պատասխանատվության հիմնարար սկզբունքները
3. Վարչական պատասխանատվության իրավական հիմքերը
4. Վարչական պատասխանատվության սուբյեկտների համակարգը և առանձնահատկությունները
5. Ֆիզիկական անձի վարչական պատասխանատվությունը: Անչափահասների վարչական պատասխանատվությունը
6. Օտարերկրացիների վարչական պատասխանատվությունը
7. Պաշտոնատար անձի վարչական պատասխանատվությունը: Զինվորական ծառայողների և մյուս անձանց պատասխանատվությունը, որոնց վրա տարածվում են կարգապահական կանոնադրքերի գործողությունները
8. Իրավաբանական անձանց վարչական պատասխանատվությունը
9. Զանցակցությունը և զանցակիցների տեսակները
10. Վարչական իրավախախտման հատուկ սուբյեկտը
11. Իրավաբանական անձի վարչական պատասխանատվության ձևավորման և զարգացման փուլերը հայրենական վարչական իրավունքում
12. Իրավաբանական անձի և նրա աշխատակցի կամ պաշտոնատար անձի պատասխանատվության հարաբերակցության հիմնախնդիրը
13. Իրավաբանական անձի նկատմամբ կիրառվող վարչական տույժերի շրջանակը ու դրանց իրավական կարգավորման հիմնախնդիրները
14. Իրավաբանական անձի վարչական պատասխանատվության այլ առանձնահատկությունները
15. Իրավաբանական անձի վարչական պատասխանատվության ինստիտուտի բարելավման հիմնախնդիրները՝ դատաիրավական բարեփոխումների խորապատկերում
16. Վարչական իրավախախտումը, որպես վարչական պատասխանատվության հիմք: Վարչական իրավախախտումը հանցագործությունից և կարգապահական զանցանքից սահմանազատելը
17. Վարչական իրավախախտման (զանցանքի) բաղկացությունը (զանցակազմը):
18. Վարչական իրավախախտումների համակցությունը և վարչական տույժ նշանակելու կանոնները
19. Վարչական իրավախախտման տեսակները
20. Արարքի հակաիրավականությունը և վարչական պատասխանատվությունը բացառող հանգամանքների հասկացությունը և դրանց գործնական կիրառումը

21. Անմեղսունակություն, ծայրահեղ անհրաժեշտություն, անհրաժեշտ պաշտպանություն, ֆիզիկական կամ հոգեկան հարկադրանքը որպես արարքի հակահրավակականությունը և վարչական պատասխանատվությունը բացառող հանգամանք
22. Անհաղթահարելի ուժը, հիմնավորված ռիսկը, հանձնարարականը կատարելը, օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի պահանջները կատարելը, մասնագիտական գործառույթների իրականացումը որպես արարքի հակահրավակականությունը և վարչական պատասխանատվությունը բացառող հանգամանք
23. Վարչական պատասխանատվությունից ազատելու հիմքերը
24. Վարչական տույժի հասկացությունը: Վարչական տույժի նպատակները:
25. Վարչական տույժի տեսակները և դրանց գործնական կիրառման առանձնահատկությունները: Հիմնական և լրացուցիչ տույժեր: Միանվագ և տևող տույժեր:
26. Վարչական տույժերի համակարգը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի նախագծում
27. Վարչական տույժի նշանակման կարգը:
28. Վարչական պատասխանատվությունը մեղմացնող և խստացնող հանգամանքներն ու դրանց իրավական հետևանքները:
29. Վարչական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետը
30. Վարչական տույժերի կատարման կարգը
31. Վարչական հարկադրանքի հասկացությունը, հարկադրանքի օժանդակ միջոցները և հիմնական առանձնահատկությունները
32. Վարչական ձերբակալման կարգը, ձերբակալվածի իրավունքներն ու պարտականությունները, Ձերբակալում իրականացնող պաշտոնատար անձի պարտականությունները
33. Դաստիարակչական հսկողությունը՝ որպես վարչական հարկադրանքի օժանդակ միջոց
34. Գույքի արգելադրումը՝ որպես վարչական հարկադրանքի օժանդակ միջոց
35. Տրանսպորտային միջոց վարելուց հեռացնելը և տրանսպորտային միջոցը հատուկ տարածք բերման ենթարկելը՝ որպես վարչական հարկադրանքի օժանդակ միջոց
36. Սթափության վիճակի ստուգումը՝ որպես վարչական հարկադրանքի օժանդակ միջոց
37. Վարչական իրավախախտմամբ ձեռքբերված գույքի բռնագրավվումը վարչաիրավական ներգործության միջոց
38. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի ընթացքում վարչական հարկադրանքի միջոցների կիրառման օրինականության նկատմամբ դատախազական հսկողությունը
39. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթի հասկացությունը: «Վարչական վարույթ» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթ» հասկացությունների հարաբերակցությունը
40. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթի իրավական հիմքերը
41. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթին մասնակցող անձինք, նրանց իրավունքներն ու պարտականությունները
42. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթ հարուցելու և իրականացնելու իրավասությունը և ենթակայությունը
43. Ապացույցների տեսակները և ապացուցումը

44. Առանձին տեսակի վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ հատուկ վարույթների առանձնահատկությունները
45. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի հարուցման առիթները
46. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթը բացառող հանգամանքները և վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթը կարճելու հիմքերը
47. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի կասեցման հիմքերը
48. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննություն նշանակելու մասին որոշումը, վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի նյութերը ըստ ենթակայության ուղարկելու մասին որոշումը և դատական կարգով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու հայցադիմում դատարան ներկայացնելու մասին որոշումը
49. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննության կարգը, գործի քննության հրապարակայնությունը
50. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննությանը վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի մասնակիցների չներկայանալու հետևանքները և վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննությունը հետաձգելը
51. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արագացված վարույթը
52. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ որոշումները: Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթի նյութերը քրեական հետապնդման մարմնին հանձնելը
53. Վարութային գործողությունների հասկացությունը և տեսակները
54. Ցուցմունք տալու կարգը
55. Փորձաքննության նշանակումը և իրականացումը: Նմուշներ վերցնելը
56. Առարկայի, փաստաթղթի կամ տրանսպորտային միջոցը ճանաչման ներկայացնելու կարգը
57. Առարկայի, փաստաթղթի, տեղանքի, շինության և տրանսպորտային միջոցի զննության կարգը: Անձնական զննությունը
58. Առարկաներ կամ փաստաթղթեր վերցնելու կարգը
59. Բերման ենթարկելու հիմքերը և կարգը
60. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ որոշման բողոքարկման և վերանայման կարգը
61. Վարչական կարգով բողոք ներկայացնելու իրավունք ունեցող անձինք և ժամկետները
62. Բողոքի քննության արդյունքում ընդունվող որոշումները: Որոշման փոփոխման կամ բեկանման հիմքերը
63. Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ որոշումը նոր կամ նոր երևան եկած հանգամանքներով վերանայելու կարգը

Իրավագիտության ամբիոնի վարիչ՝

Ա.Եզեկյան

ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ա) նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (2005թ. նոյեմբերի 27-ի փոփոխություններով)
2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (2015թ. դեկտեմբերի 6-ի փոփոխություններով)
3. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգիրք (ընդունվել է 1985թ. դեկտեմբերի 6-ին)
4. ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգիրք (ընդունվել է 2013թ. դեկտեմբերի 5-ին)
5. ՀՀ քրեական օրենսգիրք (ընդունվել է 2003թ. ապրիլի 18-ին),
6. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրք (ընդունվել է 1998թ. հուլիսի 1-ին),
7. ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք (ընդունվել է 2004թ. նոյեմբերի 9-ին),
8. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք (ընդունվել է 1998թ. մայիսի 5-ին),
9. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք (ընդունվել է 1998թ. հունիսի 17-ին),
10. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային օրենսգիրք (ընդունվել է 2000թ. հուլիսի 6-ին),
11. ՀՀ Հարկային օրենսգիրք (ընդունվել է 2016թ. հոկտեմբերի 4-ին),
12. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենք (ընդունվել է 2004թ. փետրվարի 18-ին),
13. «Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2006 թ. դեկտեմբերի 25-ին),
14. «Ռատախազության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2017թ. նոյեմբերի 17-ին),
15. «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենք (ընդունվել է 1998թ. մայիսի 5-ին),
16. «Փաստաբանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (ընդունվել է 2004թ. դեկտեմբերի 14-ին),
17. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիության մասին», ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1995 թ. նոյեմբերի 16-ին),
18. «Հանրագրերի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2017թ. դեկտեմբերի 21-ին),
19. «Քաղաքացիների առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները քննարկելու կարգի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1999թ. նոյեմբերի 24-ին, ուժը կորցրել է 2017թ. դեկտեմբերի 21-ին),
20. «Հավաքների ազատության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2011թ. ապրիլի 14-ին),
21. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2003 թ. սեպտեմբերի 23-ին),
22. «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2001 թ. դեկտեմբերի 4-ին),
23. «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2011 թ. մայիսի 26-ին),
24. «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2001 թ. մայիսի 30-ին),
25. «Քաղաքաշինության բնագավառում իրավախախտումների համապատասխանատվության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1999 թ. ապրիլի 28-ին),
26. «Տեսանկարահանող կամ լուսանկարահանող սարքերով հայտնաբերված ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումների վերաբերյալ գործերով իրականացվող վարչական վարույթի առանձնահատկությունների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2008 թ. դեկտեմբերի 26-ին),
27. «Կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1997 թ. ապրիլի 14-ին),
28. «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1996թ. ապրիլի 30-ին),
29. «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1996 թ. հունիսի 30-ին),
30. «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2000թ. նոյեմբերի 6-ին),
31. «Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2001թ. մարտի 7-ին),

32. «Հեռուստատեսության և ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի կանոնակարգ» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2001թ. դեկտեմբերի 28-ին),
33. «Աուդիտորական գործունեության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. դեկտեմբերի 26-ին),
34. «Դրամարկղային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. դեկտեմբերի 26-ին, ուժը կորցրել է 2016թ. հոկտեմբերի 4-ին),
35. «Վիճակախաղերի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2003թ. դեկտեմբերի 17-ին),
36. «Շահումով խաղերի և խաղատների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2003թ. դեկտեմբերի 13-ին),
37. «Գրավատների և գրավատնային գործունեության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2003թ. դեկտեմբերի 3-ին),
38. «Ինկասացիայի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2004թ. սեպտեմբերի 28-ին),
39. «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2004թ. նոյեմբերի 11-ին ուժը կորցրել է 2016թ. հոկտեմբերի 4-ին),
40. «Էներգետիկայի բնագավառում և էներգասպառման ոլորտում պետական տեխնիկական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2004թ. դեկտեմբերի 14-ին),
41. «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2005թ. հոկտեմբերի 24-ին),
42. «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ կիրառողների գործունեության կասեցման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2006թ. նոյեմբերի 28-ին ուժը կորցրել է 2016թ. հոկտեմբերի 4-ին),
43. «Ապահովագրության և ապահովագրական գործունեության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2007թ. ապրիլի 9-ին),
44. «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2008թ. մայիսի 26-ին),
45. «Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2010թ. մայիսի 18-ին),
46. «Աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2011թ. հունիսի 23-ին),
47. «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. դեկտեմբերի 26-ին),
48. «Արժույթային կարգավորման և արժույթային վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2004թ. նոյեմբերի 24-ին),
49. «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2005թ. հուլիսի 8-ին),
50. «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2004թ. նոյեմբերի 24-ին),
51. «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1999 թ. մայիսի 5-ին),
52. «ՀՀ բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1992 թ. դեկտեմբերի 12-ին),
53. «Բնակչության բժշկական օգնության և սպասարկման մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1996 թ. ապրիլի 4-ին)
54. «Մարդու արյան և դրա բաղադրամասերի դոնորության և փոխներարկումային բժշկական օգնության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2011 թ. նոյեմբերի 15-ին)
55. «Պետական և ծառայողական գաղտնիքի մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 1996 թ. դեկտեմբերի 3-ին),
56. «Մարդուն օրգաններ և (կամ) հյուսվածքներ փոխպատվաստելու մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. ապրիլի 16-ին),
57. «Մարդու վերարտադրողական առողջության և վերարտադրողական իրավունքների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. դեկտեմբերի 11-ին),
58. «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենք (ընդունվել է 2016թ. դեկտեմբերի 16-ին),
59. «Հեղինակային իրավունքների և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2006թ. հունիսի 15-ին),

60. «Ձերբակալված և կալանավորված անձանց պահելու մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. փետրվարի 6-ին),
61. «Արհեստակցական միությունների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2000 թ. դեկտեմբերի 5-ին),
62. «Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002 թ. հուլիսի 3-ին),
63. «Մշակութային օրենսդրության հիմունքների մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2002թ. նոյեմբերի 20-ին),
64. «Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2009թ. հոկտեմբերի 7-ին),
65. «Հոգեբուժական օգնության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունվել է 2004թ. մայիսի 25-ին),

բ) միջազգային-իրավական ակտեր և դատական ակտեր

1. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական Կոնվենցիա (ընդունվել է 4 նոյեմբերի 1950թ., Հռոմ),
2. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական Կոնվենցիային կից արձանագրության (ընդունվել է 1952 թ. մարտի 20-ին):
3. «Եվրոխորհրդի անդամ պետությունների համար նախարարների կոմիտեի 1988 թ. «Կազմակերպությունների պատասխանատվության մասին» թիվ (88)18 հանձնարարական
4. Եվրոխորհրդի անդամ պետությունների համար նախարարների կոմիտեի 1991թ. փետրվարի 13-ի «Վարչական սանկցիաների մասին» թիվ (91)1 հանձնարարական
5. ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2010 թ. փետրվարի 5-ի ՍԴՈ 864 որոշում,
6. ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2012 թ. սեպտեմբերի 19-ի ՍԴՈ 1048 որոշում, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2006 թ. սեպտեմբերի 28-ի որոշում՝ 3-1787(ՏԴ) քաղաքացիական գործով,
7. ECHR case of Oztyrk v. Germany, (application no. 8544/79, 21 February 1984, Strasbourg),
8. ECHR case of Escoubet v. Belgium (application no. 26780/95, 28 October 1999, Strasbourg),
9. ECHR case of Engel and others v. Netherlands (application no. 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72; 5370/72, 8 June 1976, Strasbourg),
10. ECHR case of Lutz v. Germany, (application no. 9912/82 , 25 August 1987, Strasbourg),
11. ECHR case of Sergey Zolotukhin v. Russia (application no.14939/03, 10 February 2009, Strasbourg),
12. ECHR case of Čandny v. Slovakia, (application no. 53371/99, 16 November 2004, Strasbourg),
13. ECHR case of Ezeh and Connors v. the United Kingdom (application no. 39665/98 and 40086/98, 9 October 2003, Strasbourg),
14. ECHR case of Weber v. Switzerland, (application no. 11034/84 , 22 May 1990, Strasbourg),
15. ECHR case of Demicoli v. Malta, (application no. 13057/87 , 27 August 1991, Strasbourg),
16. ECHR case of Ravensborg v. Sweden, (application no. 14220/88, 23 March 1994, Strasbourg),
17. ECHR case of Deweer v. Belgium,(application no. 6903/75, 27 February 1980, Strasbourg),
18. ECHR case of Eckle v. Germany, (application no. 8130/78 , 15 July 1982, Strasbourg),
19. United States v. Basic Construction Co., 711 F.2d 570, 573 (4th Cir.), cert. denied, 462 U.S. 954 (1983); [http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/711/570/302619/:](http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/711/570/302619/)

գ) հիմնական գրականություն

1. Դանիելյան Գ., Վարչական պատասխանատվությունը Հայաստանի Հանրապետությունում (դասագիրք), «ԱՌՏ» հրատարակչություն, Եր. 2007, 246 էջ
2. Թ.Շաքարյան, «Իրավաբանական անձը՝ որպես վարչական պատասխանատվության սուբյեկտ», ԵՊՀ հրատարակչություն, Երևան 2013, 240 էջ:
3. «Հայաստանի Հանրապետության վարչական իրավունք» ուսումնական ձեռնարկ, ընդ, խմբ. Գ. Դանիելյանի, ԵՊՀ հրատարակչություն, Երևան 2012, 240 էջ:

4. Դանիելյան Գ., Վարչական վարույթ և դատավարություն (ուսումնական ձեռնարկ), Երևան-Տիգրան Մեծ, 2011, 384 էջ.
5. Դանիելյան Գ.Բ. «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսդրության բարեփոխման հայեցակարգային խնդիրները», Օրինականություն, Երևան, 1999, № 8, էջեր 1-6,
6. Եղյան Ռ. Հ. «Վարչական տույժեր (դասախոս. կուրս)» Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2000, 48 էջ,
7. Թ.Շաքարյան, «Իրավաբանական անձանց վարչական պատասխանատվության որոշ հիմնահարցեր», «Արդարադատություն» թիվ 1(1), 2008, 23-27.
8. Թ.Շաքարյան, «Իրավաբանական անձանց վարչական պատասխանատվությանը վերաբերող որոշ հիմնահարցերի իրավահամեմատական վերլուծություն», «Պետություն և իրավունք» թիվ 1-2 (43-44), Երևան, 2009, 49-55.
9. Թ.Շաքարյան, «Իրավաբանական անձանց վարչական պատասխանատվության ինստիտուտի սահմանումը և զարգացումը», «Օրինականություն» թիվ 71, 2012, 14-27.
10. Թ.Շաքարյան, Իրավաբանական անձի և նրա աշխատակցի (պաշտոնատար անձի) վարչական պատասխանատվության հարաբերակցության հիմնախնդիրը», «Դատական իշխանություն» թիվ 8-9(157-158), 2012, 28-37.
11. Թ.Շաքարյան, «Իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառվող վարչական տույժերի շրջանակը», «Օրինականություն» թիվ 74, 2012, 27-37.
12. Թ.Շաքարյան, «Իրավաբանական անձանց վարչական պատասխանատվության ինստիտուտի բարելավման հիմնախնդիրները», «Օրինականություն» թիվ 80, 2013, 5-13
13. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանի որոշումներն օրենքների և այլ իրավական ակտերի նորմերի սահմանադրականության վերաբերյալ (1996-2010 թթ.), Երևան, Նժար, 2011, 996 էջ,
14. Агапов А. Б. Административная ответственность: Учебник: Изд. 3-е, перераб. и доп.- М.: Экс мо, 2007.- 400 с.
15. Стахов А.И. Административная ответственность. М., 2007, 469 ст.
16. Ю.П. Кузякин, Административная ответственность, У/П, 2008, Москва

դ) լրացուցիչ գրականություն

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ/ ընդհանուր խմբագրությամբ՝ Գ. Հարությունյանի, Ա. Վաղարշյանի, Երևան, «Իրավունք, 2010, 1086 էջ:
2. Լուվաթերհանդ Օ., Ռայմերս Ռ.Ռ.Վ. Ուղեցույց Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր վարչական իրավունքի, Երևան, Հարթ ընդ սոֆթ հրատարակչություն, 2009, 100 էջ:
3. Հարցեր և պատասխաններ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի վերաբերյալ, Երևան, 2005 թ. , 321 էջ.
4. Бельский и др."Административное право" учебник для вузов, под редакцией Ю.М. Козлова, А.Л. Попова, "ЮРИСТЪ", Москва, 2000.
5. Бахрах Д. Н. Административная ответственность / Д. И. Бахрах. — Пермь. 1966.-193 с

ե) ինֆերնետային կայքեր

1. www.arlis.am/
2. president.am
3. parliament.am
4. e-draft.am